

<https://doi.org/10.28925/2664-2069.2023.16>

УДК: 796.332.078 (477)

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ АМАТОРСЬКОГО ФУТБОЛУ В УКРАЇНІ

Дорошенко Ігор^{1(ACEF)}, Сватсьєв Андрій^{1(BCE)}, Соболев Едуард^{1(BCE)},
Данильченко Святослав^{2(BCE)}, Дорошенко Едуард^{3(BCDF)}

¹Запорізький національний університет, Україна

²Національний Університет «Запорізька Політехніка», Україна

³Запорізький державний медичний університет, Україна

Внесок автора:

А – концепція та дизайн дослідження; В – збір даних;

С – аналіз і інтерпретація даних; D – написання статті;

E – редагування статті; F – остаточне затвердження статті

Анотація

Вступ. Науковці, що вивчають розвиток футболу наголошують, що професійний футбол є своєрідним стрижнем або верхівкою умовної структури сучасної футбольної індустрії, а її основою є аматорський футбол. У цьому контексті, зрозуміло, що саме, аматорський футбол є необхідною передумовою для ефективного розвитку професійного футболу в країні.

Мета дослідження – аналіз і систематизація сучасного стану та узагальнення шляхів розвитку аматорського футболу в Україні з урахуванням регіональних аспектів за період 2018-2023 років.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення даних науково-методичних літературних джерел і мережі «Internet», педагогічні спостереження, контент-аналіз матеріалів офіційних сайтів обласних асоціацій футболу, асоціації аматорського футболу України, Української Асоціації Футболу, Міжнародної Федерації Футбольних Асоціацій (FIFA) за період 2018-2023 роки, методи математичної статистики.

Результати. Проаналізовано кількісні показники представництва команд від регіональних асоціацій футболу в групових і фінальних турнірах чемпіонатів України з футболу серед аматорських команд за період 2018-2023 років..

Висновки. Аналіз даних науково-методичної літератури і глобальної мережі «Internet» свідчить, що у якості критеріїв розвитку аматорського футболу доцільно використовувати загальні кількісні показники представництва аматорських футбольних команд від регіональних асоціацій футболу у чемпіонатах України з футболу серед аматорських команд і кількісні показники представництва аматорських футбольних команд від відповідних регіональних асоціацій у фінальних турнірах цих змагань.

© Дорошенко Ігор, Сватсьєв Андрій,
Соболев Едуард, Данильченко Святослав,
Дорошенко Едуард, 2023

За кількісними показниками участі у чемпіонатах України серед аматорських команд лідерами є Дніпропетровська обласна (15 команд) і Київська міська асоціації футболу (13 команд). За кількісними показниками участі команд у фінальних турнірах лідерами є представники Сумської та Черкаської обласних асоціацій футболу, команди яких, за чотири сезони, тричі були учасниками фінальних турнірів чемпіонату України з футболу серед аматорських команд.

Ключові слова: розвиток, футбол, аматори, чемпіонат, асоціація.

CURRENT DEVELOPMENT TRENDS OF AMATEUR FOOTBALL IN UKRAINE

*Doroshenko Igor¹, Svatyev Andrii¹, Sobol Eduard¹,
Danylchenko Sviatoslav², Doroshenko Eduard³*

¹ Zaporizhzhya National University, Ukraine

² National University «Zaporizhzhia Polytechnic», Ukraine

³ Zaporizhzhya State Medical University, Ukraine

Abstracts

Introduction. Scientists studying the development of football emphasize that professional football is a kind of core or top of the conditional structure of the modern football industry, and its basis is amateur football. In this context, it is clear that amateur football is a necessary prerequisite for the effective development of professional football in the country.

The purpose of the study is to analyze and systematize the current state and generalize the ways of development of amateur football in Ukraine, taking into account regional aspects for the period 2018-2023.

Research methods: analysis and generalization of data from scientific and methodological literary sources and the Internet network, pedagogical observations, content analysis of materials of the official websites of regional football associations, amateur football associations of Ukraine, the Ukrainian Football Association, the International Federation of Football Associations (FIFA) for the period of 2018 -2023 years, methods of mathematical statistics.

Results. Quantitative indicators of the representation of teams from regional football associations in the group and final tournaments of the Ukrainian football championships among amateur teams for the period 2018-2023 were analyzed.

Conclusions. The analysis of the data of the scientific and methodological literature and the global network "Internet" shows that as criteria for the development of amateur football, it is appropriate to use the general quantitative indicators of the representation of amateur football teams from regional football associations in the Ukrainian football championships among amateur teams and the quantitative indicators of the representation of amateur football teams from respective regional associations in the final tournaments of these competitions. According to quantitative indicators of participation in championships of Ukraine, among amateur teams, the leaders are

Dnipropetrovsk Oblast (15 teams) and Kyiv City Football Association (13 teams). According to the quantitative indicators of the teams' participation in the final tournaments, the leaders are the representatives of the Sumy and Cherkasy regional football associations, whose teams, in four seasons, participated in the final tournaments of the championship of Ukraine in football among amateur teams three times.

Key words: development, football, amateurs, championship, association.

Вступ

На сьогодні, футбол є одним із провідних і найбільш популярних видів спорту: міжнародна федерація футболу (ФІФА) налічує 211 членів, які, за територіальним принципом, відносяться до відповідних регіональних асоціацій – Азія (АФК), Африка (КАФ), Північна, Центральна Америка та країни Карибського басейну (КОНКАКАФ), Південна Америка (КОНМЕБОЛ), Океанія (ОКФ) та Європа (УЄФА) [24].

Глобальні футбольні турніри (фінальні турніри чемпіонатів світу) є надзвичайно популярними. За відкритими даними засобів масової інформації на проведення фінальних турнірів чемпіонатів світу з футболу витрачено: ЧМ-2022 (Катар) – \$220 млрд; ЧМ-2018 (РФ) – \$ 11,6 млрд; ЧМ-2014 (Бразилія) – \$15 млрд; ЧМ-2010 (ПАР) – \$3,6 млрд; ЧМ-2006 (Німеччина) – \$4,3 млрд; ЧМ-2002 (Японія та Південна Корея) – \$7,0 млрд; ЧМ-1998 (Франція) – \$2,3 млрд; ЧМ-1994 (США) – \$0,5 млрд.

Середня відвідуваність матчів фінальних турнірів чемпіонатів світу з футболу становила: ЧМ-2022 (Катар) – 53191; ЧМ-2018 (РФ) – 47371; ЧМ-2014 (Бразилія) – 53592; ЧМ-2010 (ПАР) – 49669; ЧМ-2006 (Німеччина) – 52491; ЧМ-2002 (Японія та Південна Корея) – 42268; ЧМ-1998 (Франція) – 43517; ЧМ-1994 (США) – 68991.

Науковці, що вивчають розвиток футболу наголошують, що професійний футбол є своєрідним стрижнем або верхівкою умовної структури сучасної футбольної індустрії, а її основою є аматорський футбол [22]. У цьому контексті, зрозуміло, що саме, аматорський футбол є необхідною передумовою для ефективного розвитку професійного футболу в країні. Це ж стосується і різновидів футбольної гри – футзалу, пляжного футболу, тощо [4, 5].

Аналіз наукових публікацій теоретичної та методичної спрямованості за останні десять років свідчить про детальне вивчення питань, які стосуються питань: управління підготовкою та оптимальної оцінки психомоторних і сенсорно-перцептивних функцій у кваліфікованих спортсменів у футболі [20]; формування технології управління системою багаторічної підготовки футбольних команд вищої кваліфікації [14]; управління техніко-тактичною діяльністю кваліфікованих футболістів [1]; спортивної підготовки футболістів на різних етапах багаторічного вдосконалення [9]; управління рівнем спортивної підготовленості та змагальної діяльності кваліфікованих футболістів у макроциклі підготовки [6, 8], тощо. Зазначені наукові розвідки містять достатньо повний і деталізований опис

сучасної системи спортивного тренування кваліфікованих футболістів.

Крім цього, в останні роки, зацікавленість дослідників викликає принципово інший напрям, який стосується розв'язання перспективних питань розвитку футболу з урахуванням впливу глобальних чинників на процеси багаторічної спортивної підготовки – міграції спортсменів [10, 13], їх концентрації у провідних (за офіційним рейтингом) лігах (чемпіонатах) [12], дотримання професійними футбольними клубами норм і критеріїв фінансового «Fair Play» [11, 15].

Ці модифіковані методичні підходи дозволяють упритул наблизитися до вирішення питань формування інноваційних технологій стосовно розвитку та вдосконалення фізичних якостей спортсменів [2], рівня фізичної та функціональної підготовленості кваліфікованих футболістів як у макроциклах підготовки [7], так і протягом їх багаторічного вдосконалення [18]. У результаті застосування таких методичних підходів, принципово, змінюються технології комплектування професійних футбольних команд і підготовки висококваліфікованих футболістів [16, 21].

Також зазначаємо, що на окрему увагу дослідників заслуговують питання трансферу технологій або можливостей екстраполяції наукових результатів, які отримані на матеріалах експериментальних досліджень кваліфікованих футболістів у практику спортивної підготовки футболістів-аматорів [17].

На нашу думку, прями

екстраполяції технологій підготовки кваліфікованих футболістів у спортивну підготовку гравців аматорського рівня є неефективними, але окремі компоненти таких технологій можуть бути використані у практиці підготовки футболістів-аматорів. При цьому, значущим чинником є експертна оцінка можливостей використання окремих компонентів технології та фахова, наукова інтерпретація її результатів [5].

Вищенаведене свідчить про наявність проблемної ситуації у процесах розвитку сучасного футболу: з однієї точки зору, аматорський футбол є необхідним підґрунтям для розвитку професійного футболу та подальшого вдосконалення технологій спортивної підготовки кваліфікованих футболістів і команд; з іншої точки зору, переважна спрямованість наукових розвідок стосується питань розвитку саме професійного футболу, у той же час, аналогічні питання стосовно розвитку масового аматорського футболу залишаються на нижчому рівні [19].

Наявна диспропорція у переважній спрямованості експериментальних наукових розвідок стосовно розвитку та вдосконалення професійного футболу у відношенні до масового, аматорського футболу свідчить про необхідність корекції фундаментальних наукових і прикладних експериментальних досліджень з проблемних питань розвитку аматорського футболу, вдосконалення сучасних технологій підготовки професійних футболістів і команд, формування найбільш раціональних шляхів розвитку футбольної гри.

Вищенаведений аналіз даних

науково-методичної літератури і відкритих даних глобальної мережі «Internet» дозволяє констатувати, що незважаючи на ґрунтовне та детальне висвітлення проблемних питань розвитку сучасного футболу, залишається низка остаточно невирішених питань, які стосуються особливостей регіональних аспектів розвитку футболу на аматорському рівні: особливостей функціонування аматорських футбольних колективів і регіонального представництва аматорських команд у змаганнях чемпіонату України.

Висвітлення зазначених проблемних питань дозволить доповнити наукові дані стосовно сучасного стану аматорського футболу в Україні та шляхів його ефективного розвитку у близькій перспективі.

Мета дослідження

Мета дослідження – аналіз і систематизація сучасного стану та узагальнення шляхів розвитку аматорського футболу в Україні з урахуванням регіональних аспектів за період 2018-2023 років.

Матеріали і методи дослідження

Методи дослідження: аналіз та узагальнення даних науково-методичних літературних джерел і мережі «Internet», педагогічні спостереження, контент-аналіз матеріалів офіційних сайтів обласних

асоціацій футболу, асоціації аматорського футболу України [22], Української Асоціації Футболу [23], Міжнародної Федерації Футбольних Асоціацій (FIFA) [24] за період 2018-2023 роки, методи математичної статистики.

Організація дослідження: узагальнено та систематизовано науковий матеріал з проблемних питань розвитку аматорського футболу в Україні та світі.

За даними відкритих джерел інформації (офіційних сайтів асоціації аматорського футболу України, Української Асоціації Футболу, Міжнародної Федерації Футбольних Асоціацій (FIFA)) визначено кількісно-якісні показники представництва аматорських футбольних клубів обласних асоціацій футболу у змаганнях чемпіонату України серед аматорських команд.

Всього проаналізовано заявкові документи 140 аматорських футбольних команд – учасниць чемпіонатів України з футболу серед аматорських команд у сезонах 2018-2019, 2019-2020, 2020-2021, 2021-2022 і 2022-2023 років.

Результати дослідження та обговорення

У табл. 1 наведено кількісні показники річної динаміки аматорських команд – учасниць чемпіонатів України з футболу.

Таблиця 1.

Динаміка кількісних показників команд – учасниць чемпіонату України з футболу серед аматорських команд за період 2018-2023 рр. (n=140)

Сезони	Групи, n	Команди, n
2018-2019 рр.	3	35
2019-2020 рр.	3	32
2020-2021 рр.	3	29
2021-2022 рр.	3	29
*2022-2023 рр.	2	15

Примітка * – дані на початок змагань

Аналіз кількісних показників, які наведено у табл. 1 дозволяє констатувати, що існує негативний тренд стосовно кількісних характеристик команд – учасниць чемпіонатів України з футболу серед аматорських команд, який обумовлений впливом наступних чинників.

На нашу думку, найбільш впливовими є негативні глобальні чинники – світова пандемія гострого інфекційного захворювання, що викликане коронавірусом SARS-CoV-2 (2019-nCoV) і повномасштабна збройна агресія РФ проти Незалежної України (з 24.02.2022 року).

Крім кількісних характеристик стосовно команд учасниць Чемпіонату України з футболу серед аматорських команд значущими є показники їх регіонального представництва – обласних асоціацій футболу (ОАФ).

Сезон 2018-2019 рр.:

I група – Рівненська ОАФ (3 команди); Тернопільська ОАФ (3 команди); Івано-Франківська (2 команди); Закарпатська ОАФ; Львівська ОАФ; Хмельницька ОАФ;

II група – Київська ОАФ (3 команди); Сумська ОАФ (2 команди);

Чернігівська ОАФ (2 команди); Вінницька ОАФ; Кіровоградська ОАФ; Київська міська асоціація футболу; Миколаївська ОАФ; Черкаська ОАФ;

III група – Дніпропетровська ОАФ (6 команди); Херсонська ОАФ (3 команди); Донецька ОАФ; Запорізька ОАФ; Харківська ОАФ.

Сезон 2019-2020 рр.:

I група – Волинська ОАФ (3 команди); Івано-Франківська ОАФ (2 команди); Тернопільська ОАФ (2 команди); Вінницька ОАФ; Рівненська ОАФ; Хмельницька ОАФ;

II група – Чернігівська ОАФ (3 команди); Київська міська асоціація футболу (2 команди); Сумська ОАФ (2 команди); Черкаська ОАФ (2 команди); Кіровоградська ОАФ; Київська ОАФ; Миколаївська ОАФ;

III група – Дніпропетровська ОАФ (3 команди); Херсонська ОАФ (2 команди); Донецька ОАФ; Запорізька ОАФ; Кіровоградська ОАФ; Полтавська ОАФ; Харківська ОАФ.

Сезон 2020-2021 рр.:

I група – Львівська ОАФ (2 команди); Тернопільська ОАФ (2 команди); Волинська ОАФ; Закарпатська ОАФ; Івано-Франківська

ОАФ; Рівненська ОАФ; Чернівецька ОАФ;

II група – Київська міська асоціація футболу (4 команди); Київська ОАФ (3 команди); Миколаївська ОАФ; Сумська ОАФ; Харківська ОАФ; Черкаська ОАФ;

III група – Дніпропетровська ОАФ (4 команди); Запорізька ОАФ (2 команди); Сумська ОАФ (2 команди); Кіровоградська ОАФ; Полтавська ОАФ; Харківська ОАФ; Херсонська ОАФ.

Сезон 2021-2022 рр.:

I група – Івано-Франківська ОАФ (2 команди); Львівська ОАФ (2 команди); Рівненська ОАФ (2 команди); Тернопільська ОАФ (2 команди); Київська міська асоціація футболу; Чернівецька ОАФ;

II група – Київська міська асоціація футболу (4 команди); Київська ОАФ (2 команди); Житомирська ОАФ; Полтавська ОАФ; Сумська ОАФ; Чернігівська ОАФ;

III група – Запорізька ОАФ (3 команди); Дніпропетровська ОАФ (2 команди); Херсонська ОАФ (2 команди); Кіровоградська ОАФ; Миколаївська ОАФ.

Сезон 2022-2023 рр.:

I група – Львівська ОАФ (2 команди); Вінницька ОАФ; Волинська ОАФ; Івано-Франківська обласна асоціація футболу; Тернопільська ОАФ; Хмельницька ОАФ;

II група – Київська міська асоціація футболу (2 команди); Київська ОАФ (2 команди); Запорізька ОАФ; Кіровоградська ОАФ; Полтавська ОАФ; Сумська ОАФ.

Аналіз регіонального представництва аматорських футбольних команд у Чемпіонатах України за період 2018-2023 років

свідчить, що лідерами є Дніпропетровська обласна асоціація футболу (15 команд) і Київська міська асоціація футболу (13 команд). До групи аутсайдерів входять Одеська ОАФ і Луганська ОАФ: команди цих обласних асоціацій жодного разу не брали участь у Чемпіонатах України з футболу серед аматорських команд за період 2018-2023 років.

Також важливими, на нашу думку, є показники представництва аматорських футбольних команд, які представляють відповідні обласні асоціації футболу у фінальних турнірах чемпіонату України серед аматорських команд.

Сезон 2018-2019 рр.:

1 місце – «ВПК-Агро» (Шевченківка), Дніпропетровська ОАФ;

2 місце – «Вікторія» (Миколаївка), Сумська ОАФ;

3-4 місця – ФК «Малинськ» (Малинськ), Рівненська ОАФ і ЛНЗ «Лебедин» (Лебедин), Черкаська ОАФ.

Сезон 2019-2020 рр.:

1 місце – «Вікторія» (Миколаївка), Сумська ОАФ;

2 місце – «Епіцентр» (Дунаївці), Хмельницька ОАФ;

3-4 місця – ФК «ОДЕК» (Оржів), Рівненська ОАФ і ЛНЗ «Лебедин» (Лебедин), Черкаська ОАФ.

Сезон 2020-2021 рр.:

1 місце – ЛНЗ «Лебедин» (Лебедин), Черкаська ОАФ;

2 місце – «Вікторія» (Миколаївка), Сумська ОАФ;

3-4 місця – ФК «Вовчанськ» (Вовчанськ), Харківська ОАФ і ФК «Мотор» (Запоріжжя), Запорізька ОАФ.

Сезон 2021-2022 рр.**:

лідер 1 групи – «Агрон» (Великі Гаї),

Тернопільська ОАФ;
лідер 2 групи – «Нива» (Бузова),
Київська ОАФ;
лідер 3 групи – ФК «Мотор»
(Запоріжжя), Запорізька ОАФ.

** – змагання призупинено [23,
<https://uaf.ua/article/44470>].

Аналіз кількісних показників представництва аматорських команд відповідних обласних асоціацій футболу свідчить про наявність певних трендів, а саме: 1) лідерами є Сумська та Черкаська ОАФ, команди яких, «Вікторія» (Миколаївка) і «ЛНЗ» (Лебедин), за чотири сезони тричі були представлені у фінальних турнірах; 2) команди-представники Рівненської ОАФ, ФК «Малинськ» (Малинськ), ФК «ОДЕК» (Оржів), і Запорізької ОАФ, ФК «Мотор» (Запоріжжя), за чотири сезони, двічі були представлені у фінальних турнірах; 3) по одному разу, у фінальних турнірах, брали участь команди Дніпропетровської ОАФ, Хмельницької ОАФ, Харківської ОАФ, Тернопільської ОАФ і Київської ОАФ.

На підставі вищезазначеного, констатуємо, що результати педагогічних спостережень і контент-аналізу матеріалів офіційних сайтів асоціації аматорського футболу України [22] та Української Асоціації Футболу [23] дозволяють констатувати відсутність лінійних залежностей між кількісними показниками участі команд від обласної асоціації футболу та аналогічними показниками участі команд у фінальних турнірах чемпіонату України з футболу серед аматорських команд. За кількісними показниками участі у змаганнях лідерами є Дніпропетровська обласна (15 команд) і Київська міська асоціації футболу (13 команд). За кількісними

показниками участі команд у фінальних турнірах – представники Сумської обласної асоціації футболу, «Вікторія» (Миколаївка), та Черкаської обласної асоціації футболу, «ЛНЗ» (Лебедин), за чотири сезони тричі були представлені у фінальних турнірах чемпіонату України серед аматорських команд.

Висновки

1. Аналіз даних науково-методичної літератури і глобальної мережі «Internet» свідчить, що у якості критеріїв розвитку аматорського футболу доцільно використовувати загальні кількісні показники представництва аматорських футбольних команд від регіональних асоціацій футболу (обласних і міських асоціацій футболу) у чемпіонатах України з футболу серед аматорських команд і кількісні показники представництва аматорських футбольних команд від відповідних регіональних асоціацій у фінальних турнірах цих змагань.

2. За кількісними показниками участі у чемпіонатах України серед аматорських команд лідерами є Дніпропетровська обласна (15 команд) і Київська міська асоціації футболу (13 команд). За кількісними показниками участі команд у фінальних турнірах лідерами є представники Сумської та Черкаської обласних асоціацій футболу, команди яких, за чотири сезони, тричі були учасниками фінальних турнірів чемпіонату України з футболу серед аматорських команд.

Перспективи подальших досліджень ґрунтуються на вивченні міграційних процесів в аматорському футболі України та оцінки

ефективності цих спортсменів у змагальній діяльності аматорських

футбольних команд.

Література:

1. Дорошенко ЕЮ. Теоретико-методичні основи управління техніко-тактичною діяльністю в командних спортивних іграх: [автореф. дис. ... д-ра наук з фіз. виховання і спорту: спец.: 24.00.01 «Олімпійський і професійний спорт»]. Київ: НУФВСУ, 2014. 44. <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/629>
2. Кокарева СМ., Кокарев БВ., Дорошенко ЕЮ. Інноваційні методики фітнес-тренінгу для підвищення фізичної підготовленості висококваліфікованих футболістів: [монографія]. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2022. 223.
3. Корогодін М., Розвиток пляжного футболу в Україні: [магістерська робота зі спеціальності 017 «Фізична культура і спорт»]. Старобільськ: ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2020. 98.
4. Костенко МП., Краснов ВП., Отрошко ОВ. Футзал в закладі вищої освіти. К.: НУБіП України, 2019. 87. https://nubip.edu.ua/sites/default/files/futzal_v_zakladah_vishchoyi_osviti_2019.pdf
5. Лісенчук Г., Тищенко В. Комплексна оцінка спеціальної фізичної і техніко-тактичної підготовленості як запорука формування основного складу у футболі. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*. 2019; 8: 175-183. <http://eprints.zu.edu.ua/30663/>
6. Лісенчук ГА., Хмельницька ІВ., Кокарева СМ., та інші. Фітнес-тренінг як засіб підвищення фізичної підготовленості висококваліфікованих футболістів. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2021; 7 (138): 77-82. DOI: 10.31392/NPU-nc.series15.2021.7(138).16

References:

1. Doroshenko EYu. Theoretical and methodological foundations of management of technical and tactical activities in team sports games: [Author's Ref. thesis ... doctor of sciences in physics. education and sports: special: 24.00.01 "Olympic and professional sports"]. Kyiv: NUFVSU, 2014. 44. <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/629>. (in Ukrainian)
2. Kokareva SM., Kokarev BV., Doroshenko EYu. Innovative methods of fitness training to increase the physical fitness of highly qualified football players: [monograph]. Zaporizhzhia: NU "Zaporizhia Polytechnic", 2022. 223. (in Ukrainian)
3. Korohodin M., Development of beach soccer in Ukraine: [master's thesis on specialty 017 "Physical culture and sport"]. Starobilsk: LNU named after Taras Shevchenko, 2020. 98. (in Ukrainian)
4. Kostenko MP., Krasnov VP., Otroshko OV. Futsal in a higher education institution. K.: NUBiP of Ukraine, 2019. 87. https://nubip.edu.ua/sites/default/files/futzal_v_zakladah_vishchoyi_osviti_2019.pdf. (in Ukrainian)
5. Lysenchuk G., Tyshchenko V. Comprehensive assessment of special physical and technical-tactical preparation as a key to the formation of the main squad in football. *Physical culture, sport and health of the nation*. 2019; 8: 175-183. <http://eprints.zu.edu.ua/30663/> (in Ukrainian)
6. Lysenchuk GA., Khmelnytska IV., Kokareva SM., and others. Fitness training as a means of increasing the physical fitness of highly qualified football players. *Scientific journal of the NPU named after M.P. Dragomanova. Series 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports)*. 2021; 7 (138): 77-82. DOI: 10.31392/NPU-nc.series15.2021.7(138).16. (in Ukrainian)

7. Методичні рекомендації до навчально-тренувального процесу груп спортивного вдосконалення з футболу / Уклад. Кулик Д.Г., Колос О.А., Дубовік Р.Г. – Вінниця: ВНТУ, 2017. – 26 с. <https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/34729/89904.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
8. Миронов М., Бермудес Д. Підвищення фізичної підготовленості футболістів за рахунок використання засобів фітнесу. *Актуальні питання підготовки спортсменів в олімпійських і неолімпійських видах спорту: матеріали I Всеукр.наук.-практ.конференції, 21-22 жовтня 2021 року*. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2021. 103-107. https://fc.sspu.edu.ua/files/doc_files/2019/1/aktualny_pitannya_01d44.pdf
9. Ніколаєнко В.В. Система багаторічної підготовки футболістів до досягнення вищої спортивної майстерності: [автореф. дис. ... д-ра. наук з фіз. виховання і спорту]: спец.: 24.00.01 «Олімпійський і професійний спорт»]. Київ: НУФВСУ, 2015. 38. <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/5510>
10. Полищук ДМ., Сушко РО. Вплив селекційної роботи у футболі на ефективність змагальної діяльності команд. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)»*. 2020; 03 (123) 22: 113-119. DOI: 10.31392/NPU-nc.series15.2020.3(123).22
11. Соболев Е., Сват'єв А., Дорошенко Е. Показники фінансового забезпечення міграції футболістів у провідних європейських лігах. *Спортивна наука та здоров'я людини*. 2021; 1 (5): 137-148. DOI: 10.28925/2664-2069.2021.2
12. Сушко Р., Дорошенко Е. Технологія підготовки збірних команд у спортивних іграх з урахуванням чинників міграції. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2019. 3. 68-77. DOI: 10.32540/2071-1476-2019-3-068
- Methodical recommendations for the educational and training process of sports improvement groups in football / Composition. Kulyk D.G., Kolos O.A., Dubovik R.G. – Vinnytsia: VNTU, 2017. – 26 p. <https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/34729/89904.pdf?sequence=2&isAllowed=y>. (in Ukrainian)
8. Mironov M., Bermudez D. Increasing the physical fitness of football players due to the use of fitness equipment. Current issues of training athletes in Olympic and non-Olympic sports: materials of the 1st All-Ukrainian Scientific and Practical Conference, October 21-22, 2021. Sumy: Sumy DPU named after A.S. Makarenko, 2021. 103-107. https://fc.sspu.edu.ua/files/doc_files/2019/1/aktualny_pitannya_01d44.pdf. (in Ukrainian)
- Nikolayenko V.V. The system of long-term training of football players to achieve the highest sports skills: [author's reference. thesis ... Dr. sciences in physics education and sports]: special: 24.00.01 "Olympic and professional sports"]. Kyiv: NUFVVSU, 2015. 38. <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/5510>. (in Ukrainian)
10. Polishchuk DM., Sushko RO. The influence of selection work in football on the effectiveness of the competitive activity of teams. *Scientific journal of the NPU named after M.P. Dragomanova. Series 15. "Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports)"*. 2020; 03 (123) 22: 113-119. DOI: 10.31392/NPU-nc.series15.2020.3(123).22
11. Sobol E., Svatiev A., Doroshenko E. Indicators of financial support for the migration of football players in the leading European leagues. *Sports science and human health*. 2021; 1 (5): 137-148. DOI: 10.28925/2664-2069.2021.2. (in Ukrainian)
12. Sushko R., Doroshenko E. The technology of training national teams in sports games taking into account factors of migration. *Sports Bulletin of the Dnieper Region*. 2019. 3. 68-77. DOI: 10.32540/2071-1476-2019-3-068. (in Ukrainian)

13. Сушко РО., Мельник ДГ. Міграція у системі підготовки футболістів високої кваліфікації (на матеріалі чемпіонатів України). *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)»*. 2019; 10 (118): 135-141.
14. Шамардін ВМ. Технологія управління системою багаторічної підготовки футбольних команд вищої кваліфікації: [автореф. дис. ... д-ра наук з фіз. виховання і спорту: спец.: 24.00.01 «Олімпійський і професійний спорт»]. – Львів: ЛДУФК, 2013. 36. <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/7829>
15. Caglio A., Laffitte S., Masciandaro D., Ottaviano G. Financial Fair Play: Globalization and Regulation in the European Football Industry. *VoxEU.org*. 2019; 19 <https://cepr.org/voxeu/columns/financial-fair-play-globalisation-and-regulation-european-football-industry>
16. Karpa I., Budzyn V., Matviyas O., Ripak I., Lapychak I., Khorkavyy B. Improving the Technical and Tactical Actions of Qualified Football Players of Various Positions in Certain Areas of the Field. *Journal of Physical Education and Sport*. 2021; 21 (3) 186: 1461-1468. DOI: 10.7752/jpes.2021.03186
17. Khorkavyy B., Ogerchuk O., Kolobich O. Special features in the development of the physical characteristics of young football players for another non-specific and specific concern. *Sports Science of Ukraine*. 2017; 2 (78). <http://sports-science.ldufk.edu.ua/index.php/snu/issue/archive>
18. Kostiukevych V., Lazarenko N., Shchepotina N., Kulchytska I., Svirshchuk N., Vozniuk T., Kolomiets A., Konnova M., Asauliuk I., Bekas O., Romanenko V., Hudyma S. Management of Athletic Form in Athletes Practicing Game Sports over the Course of Training Macrocycle. *Journal of Physical Education and Sport*. 2019; 19 (2) 175: 1205-1212. DOI: 10.7752/jpes.2021.03186
13. Sushko RO., Melnyk DG. Migration in the training system of highly qualified football players (based on the materials of the championships of Ukraine). *Scientific journal of the NPU named after M.P. Dragomanova. Series 15. "Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports)"*. 2019;10(118):135-141. (in Ukrainian)
14. Shamardin VM. Management technology of the system of long-term training of football teams of the highest qualification: [author's reference. thesis ... doctor of sciences in physics. education and sports: special: 24.00.01 "Olympic and professional sports"]. – Lviv: LDUFK, 2013. 36. <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/7829>. (in Ukrainian)
15. Caglio A., Laffitte S., Masciandaro D., Ottaviano G. Financial Fair Play: Globalization and Regulation in the European Football Industry. *VoxEU.org*. 2019; 19 <https://cepr.org/voxeu/columns/financial-fair-play-globalisation-and-regulation-european-football-industry>
16. Karpa I., Budzyn V., Matviyas O., Ripak I., Lapychak I., Khorkavyy B. Improving the Technical and Tactical Actions of Qualified Football Players of Various Positions in Certain Areas of the Field. *Journal of Physical Education and Sport*. 2021; 21 (3) 186: 1461-1468. DOI: 10.7752/jpes.2021.03186
17. Khorkavyy B., Ogerchuk O., Kolobich O. Special features in the development of the physical characteristics of young football players for another non-specific and specific concern. *Sports Science of Ukraine*. 2017; 2 (78). <http://sports-science.ldufk.edu.ua/index.php/snu/issue/archive>
18. Kostiukevych V., Lazarenko N., Shchepotina N., Kulchytska I., Svirshchuk N., Vozniuk T., Kolomiets A., Konnova M., Asauliuk I., Bekas O., Romanenko V., Hudyma S. Management of Athletic Form in Athletes Practicing Game Sports over the Course of Training Macrocycle. *Journal of Physical Education and Sport*. 2019; 19 (2) 175: 1205-1212. DOI: 10.7752/jpes.2021.03186

10.7752/jpes.2019.02175

19. Kostiukevych V., Stasiuk V. Training Process Programming of Qualified Football Players in Higher Education Establishments. *Physical Education, Sport and Health Culture in Modern Society*. 2017; 2 (38): 41-50.

<https://sport.vnu.edu.ua/index.php/sport/article/view/1647>

20. Lisenchuk G., Zhigadlo G., Tyshchenko V., Odynets T., Omelianenko H., Pyptiuk P., Bessarabova O., Galchenko L., Dyadechko I. Assess Psychomotor, Sensory-Perceptual Functions In Team-Sport Games. *Journal of Physical Education and Sport*. 2019; 19 (1) 5: 28-34. DOI: 10.7752/jpes.2019.s1005

21. Sobol E., Svatyev A., Doroshenko I., Kokareva S., Korzh N., Doroshenko E. Formation of National Teams Taking into Account the Factors of Football Players' Club Migration. *Physical Education Theory and Methodology*. 2021; 21 (4): 389-396.

DOI: 10.17309/tmfv.2021.4.15

22. Асоціація аматорського футболу України: офіційний сайт. <http://www.aafu.org.ua/> [електронний ресурс]

23. Українська Асоціація Футболу: офіційний сайт. <https://uaf.ua> [electronic resource]

24. Fédération Internationale de Football Association (фр.): official site. <https://www.fifa.com/> [electronic resource]

10.7752/jpes.2019.02175

19. Kostiukevych V., Stasiuk V. Training Process Programming of Qualified Football Players in Higher Education Establishments. *Physical Education, Sport and Health Culture in Modern Society*. 2017; 2 (38): 41-50.

<https://sport.vnu.edu.ua/index.php/sport/article/view/1647>

20. Lisenchuk G., Zhigadlo G., Tyshchenko V., Odynets T., Omelianenko H., Pyptiuk P., Bessarabova O., Galchenko L., Dyadechko I. Assess Psychomotor, Sensory-Perceptual Functions In Team-Sport Games. *Journal of Physical Education and Sport*. 2019; 19 (1) 5: 28-34. DOI: 10.7752/jpes.2019.s1005

21. Sobol E., Svatyev A., Doroshenko I., Kokareva S., Korzh N., Doroshenko E. Formation of National Teams Taking into Account the Factors of Football Players' Club Migration. *Physical Education Theory and Methodology*. 2021; 21 (4): 389-396.

DOI: 10.17309/tmfv.2021.4.15

22. Асоціація аматорського футболу України: офіційний сайт. <http://www.aafu.org.ua/> [електронний ресурс]

23. Українська Асоціація Футболу: офіційний сайт. <https://uaf.ua> [electronic resource]

24. Fédération Internationale de Football Association (фр.): official site. <https://www.fifa.com/> [electronic resource]

Автори засвідчують про відсутність конфлікту інтересів.

Інформація про авторів:**Дорошенко Ігор***PhD-аспірант кафедри фізичної культури і спорту*

Запорізький національний університет, м. Запоріжжя, Україна

ORCID: 0000-0003-0600-2798

E-mail: metallurg19u@gmail.com

Свасьєв Андрій*д.пед.н., професор, завідувач кафедри фізичної культури і спорту*

Запорізький національний університет, м. Запоріжжя, Україна

ORCID: 0000-0001-9399-1576

E-mail: 29011973@ukr.net

Соболь Едуард*PhD-аспірант кафедри фізичної культури і спорту*

Запорізький національний університет, м. Запоріжжя, Україна

ORCID: 0000-0002-6351-7272

E-mail: sobol.apps@gmail.com

Данильченко Святослав*викладач кафедри фізичної культури, олімпійських і неолімпійських видів спорту, Національний університет «Запорізька політехніка»*

м. Запоріжжя, Україна

ORCID: 0000-0001-7557-092X

E-mail: svyat.danilchenko@gmail.com

Дорошенко Едуард*д.фіз.вих., професор, завідувач кафедри фізичної реабілітації, спортивної медицини, фізичного виховання і здоров'я*

Запорізький державний медичний університет, м. Запоріжжя, Україна

ORCID: 0000-0001-7642-531X

E-mail: doroe@ukr.net

Отримано: 08.01.2023

Прийнято: 10.02.2023

Опубліковано: 30.03.2023

Дорошенко Ігор, Свасьєв Андрій, Соболь Едуард, Данильченко Святослав,
Дорошенко Едуард. Сучасні тенденції розвитку аматорського футболу в Україні.
Спортивна наука та здоров'я людини. 2023;1(9):91-103.
DOI:10.28925/2664-2069.2023.16